

klimaet, dyrene og deres egen sundhed. Kød bestyrker sociale distinktioner; mellem dem og os; mellem dem, der ikke spiser dyr, og dem, der gør; mellem dem, der spiser svinekød, og dem, der ikke gør.

Kød er således et yderst relevant forskningsobjekt, og forskningen i feltet har været stigende de senere år. Det gælder fra alle sider af den samfundsfaglige og humanistiske forskning, og naturligvis også den antropologiske. Et eksempel på et nyere, omfattende etnografisk arbejde i forhold til kød er *Contested Tastes* af den amerikanske madkulturforsker Michala DeSoucey. Bogen analyserer den kontroversielle franske specialitet foie gras (lever fra tvangsfodrede gæs og ænder) gennem omfattende feltarbejde blandt franske producenter og kokke, samt komparative analyser til en amerikansk kontekst med stærk modstand mod den fede lever. DeSouceys analyser viser, at en lever kan lære os meget om mennesker, kultur og politik – og samspillet mellem disse. På samme vis demonstrerer Christine Rodiers *La Question Halal*, hvordan det at spise halalkød forbinder en global industri med dybt personlige og ofte modsætningsfyldte identitetsforhandlinger blandt franskmænd med indvandringsbaggrund. Begge bøger viser, hvordan det enkelte menneskes lokale ageren er koblet til de transnationale og historiske strømninger, som også gemmer sig i det meste kødforbrug. De samme spørgsmål bliver sat på spidsen i Annebergs artikel om de dilemmaer, mennesker der passer dyrene i kødproduktionen, står i og i Herriks artikel om helt at springe dyret over, når kød produceres i laboratorier som *in vitro*-kød.

Kødets biografi frem til vores middagsborde er, som I kan se i dette temanummer, en kraftfuld case, der trækker på vores forestillingsevner, vores følelser, vores

økonomi (både den profane og sakrale) og som udkrystalliserer de smagshierarkier, vi orienterer os efter. Vi håber dette nummers samling af artikler giver anledning til at tænke over kødets mange lokale og globale betydninger og ønsker jer god læsning!

Forslag til videre læsning

Bieseles, M. (1993). *Women like Meat*. John Wiley & Sons.

De Castro, E.V. (1998). Cosmological deixis and Amerindian perspectivism. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, pp. 469-488.

Descola, P. (1996). Constructing Natures: Symbolic Ecology and Social Practice. In: Descola, P. & Pálsson, G. (eds.), *Nature and Society: Anthropological Perspectives*, London and New York: Routledge, pp. 82-102.

Desoucey, Michaela (2016) *Contested Tastes*. Princeton University Press: Princeton.

Lévi-Strauss, C. (1962). *Totemism*. London: Merlin Press.

Lewis, J. (2008). Ekila: Blood, bodies and egalitarian societies. *Journal of the royal anthropological institute*, 14, pp. 297-315.

Lewis-Williams, J.D. & Bieseles, M. (1978). Eland Hunting Rituals among Northern and Southern San Groups: Striking Similarities. *Journal of the International African Institute*, Vol. 48, No. 2 (1978), pp. 117-134.

Pedersen, M.A. (2001). Totemism, Animism and North Asian Indigenous Ontologies. *Journal Royal Anthropological Institute (N.S.)*, Vol. 7, pp. 411-427.

Rodier, Christine (2014). *La question halal*. PUF: Paris.

Widlok, T. (2013). Sharing: Allowing others to take what is valued. *HAU: Journal of Ethnographic Theory*, vol. 3 (2), pp. 11-31.

Widlok, T. (2019) Deling som en alternativ økonomisk aktivitet. i Hansen, A.S., Højlund, S. Pallesen, C.M.S. & Mikkel Rytter (red.) *Hvad vi deler: Antropologiske perspektiver på deling som socialt fænomen*, 33-54. Aarhus Universitetsforlag.

Fangerens sans for kødets prestige

Af Nina H.S. Lund

Når der fanges moskusokser i Østgrønland er det ikke bare aftensmaden, der er på spil. Fangerens sansning af dyret og kødet er også afgørende for både fangst og social position i samfundet. Ved at følge kødet fra levende til dødt til indtagelse beskriver jeg i denne artikel, hvordan kødet spiller en central rolle for både den enkelte og samfundet.

At finde sit kød

Vi lægger fra kaj en søndag morgen i august. I båden er mine værtsforældre Anaana (Mor), Ataata (Far) og Anaanas bror Aqqalu. Det er koldt, men der skal mere til for at afskrække os. Vi har set frem til denne dag i et par uger, mens vi har ventet på, at drivisen skulle bryde op. De andre har gjort det mange gange før, men det er min første moskusjagt. Jeg sidder bagerst ved siden af Aqqalu, mens Anaana og Ataata spejder ud over isflagerne for at finde vores vej ud til åbent vand. Det går langsomt, men sikkert fremad. Da vi får havnen lidt på afstand, vender jeg mig om og kigger på Ittoqqortoormiits (Scoresbysund) farvestrælende huse, der lyser op blandt sne og isflager. Det er i dag den nordligste beboelse på Grønlands østkyst og yngre end 100 år gammel. I det lille samfund er fangsten stadig en stor del af diæten og derfor ændrer typen af mad sig med årets gang. Det er over et halvt år siden, at det sidst var jagtsæson for moskusokser, og flere siger med længsel, at de "mangler moskuskød". Det gælder også min værtsfamilie, så denne morgen er vi nogle af de første der udfordrer isflagerne for at komme på fangst. Vi er endelig fri og suser nu afsted ud i Scoresby Sund – verdens største fjordsystem.

I dag skal vi til Jameson Land, hvilket er en kort fangsttur, så vi skal kun sejle to timer. Anaana, Ataata og Aqqalu er alle fritidsfangere, hvilket gør det svært at få tiden til de lange fangstture. De har hverdagsjob og børn der skal passes, og så skal der jo også være penge til bådens benzin. Hvert år fordeles kvoten af moskusokser med et lotteri. Erhvervsfangerne, der har fangst

Isen har åbnet sig nok til at vi kan navigere os igennem.

som deres hovedindkomst er alle garanteret tre okser, fritidsfangerene derimod kan være heldige at vinde én. På denne fangst er vi ude efter tre okser – en til Anaana, en til Ataata og en til Aqqalu.

Vi styrer uden om de store isbjerge – hvis de kælver tæt på os, kan det hurtigt blive farligt. Ataata fanger mit blik og signalerer, at jeg skal kigge ind mod kysten; Jameson Land strækker sig nu foran os med sit bakkede klippe-landskab. Vi har brugt mange nætter på at fiske og fange sæl sammen, og han ved, at jeg ikke har talent for fangst. I starten var jeg frustreret over aldrig at se de byttedyr, som de lokale så overalt i naturen omkring os. Senere gik det op for mig, at deres blik var anderledes end mit. Jeg har en tendens til at kigge *på* landskabet i stedet for *ind i* det, og på den måde overse spor fra vores bytte. Mit blik ser på smukke polarlandskaber og isbjerge i sundet. Min spatiale forståelse af landskabet tager det ind som en samlet masse – ét billede af hele naturen. Fangeren, derimod, ser ind i landskabet. Han ser de små bevægelser i bølgerne, der afslører hvor fiskene svømmer. Han ser, hvordan fuglene flyver, for at vurdere, om der er en isbjørn tæt på. Landskabet er en kulisse man må se ind i for at finde sit bytte. Pludselig retter alle sig op,

mine øjne finder efter et par sekunder det de andre har set – og af ren reflex peger jeg med et overrasket ansigtsudtryk. En lille flok moskusokser lige ved kysten!

Mødet med kødet

Aqqalu slukker motoren og vi observerer dyrene i stilhed. De ser ikke ud til at have opdaget os. Vi bakker båden tilbage, væk fra deres synsvinkel og lægger til. Sandstranden er badet i sol og vi må tage flere af vores mange lag overtøj af. Ataata trækker vejret tungt ind gennem næsen og stikker en finger i vejret. “Kan du lugte dem?”, spørger han og både Anaana og jeg snuser den friske luft ind. Anaana nikker bekræf-

tende, men jeg kan ikke lugte noget. Ataatas bedstefar var kendt for at kunne lugte moskusokser på store afstande og derfor kunne han forudsige, hvor man ville finde en flok. Ataata beskriver lugten som ulden, og på et par meters afstand er jeg da heller ikke i tvivl om den helt partikulære måde hvorpå en moskusokse lugter af uld, men på denne afstand har jeg ikke chance. Min næse lugter saltvand, kulde og strand – ikke specifikke dyrearter.

Vi bevæger os tættere på flokken i stilhed. Vi cirkler rundt op ad en bakke, for at kunne snige os så tæt på som muligt. Når du sniger dig op på moskusokser, skal du have modvind, så de ikke kan lugte dig, og du skal have solen bag dig, så de ikke

De store dyr observerer os inden de flygter.

Ataata tjekker om moskusoksen er død.

Nedlagt moskusokse venter på partering.

Aqqalu tager frakken af hans moskusokse.

kan se dig. Jameson Land deles op af små floder og bække, der løber fra klyngerne af smeltende sne ud i sundet. Da vi har gået en 20 minutters tid stopper mændene, der går forrest med rifterne. Anaana hvisker til mig: "Vi holder afstand til mændene, mens de sniger sig helt tæt på, men hvis moskusokserne begynder at løbe, så løber vi hen til mændene". Jeg nikker. Jo nærmere vi kommer, desto hurtigere banker hjertet. Vi bukkes os længere og længere ned, mens vi kommer stadig tættere på. Mændene er fem meter foran os. Ataata lægger sig ned, og Aqqalu sætter sig på hug. Moskusokserne har ikke set os.

Da alle tre er fritidsfangere er det sjældent, at vi jager store dyr, der kræver at man får tildelt en kvote. Til gengæld er vi næsten ude hver nat for at fange fisk og sæl. Her kommer høresansen mere på banen. Flere fangere har fortalt mig, at når man skyder en sæl er lyden af kuglen, der bryder sælens

hud, forskellig fra når den bryder vandet eller isens overflade. Så en erfaren fanger kan høre om han og andre fangere i bugten har ramt plet. Mine danske ører hører kun braget af kuglerne og ekkoet der runger tilbage fra naturens overfalder – en larm, der dæmper alle andre lyde. Nu er vi så tæt på de store dyr, at vi ikke behøver at lytte os frem. Det første skud flænger stilheden og udløser spændingen. Braget får mine øre til at ringe. Anaana og jeg sniger os tættere på mændene og ser, at det første dyr er kollapsede. Det ligner, at det har lagt

sig for at tage en lur. De andre okser har tilsyneladende ikke lagt mærke til noget. Aqqalu skyder, men hans okse dør ikke på stedet og begynder i stedet at bevæge sig. Det sætter gang i resten af flokken. Ataata skyder nu Aqqalus sårede okse igen, og den falder om. Flokken er på vej op ad bakken mod os. De cirkler rundt i en bue om os. Mændene skyder begge igen – endnu en moskusokse kolliderer. Der er en hun tilbage med kalv. De løber lige forbi os. Anaana og jeg skynder os om på den anden side af skytterne. Vi har skudt vo-

Ataata føler sig frem til indvoldenes placering så han kan fjerne dem uden at forurene kødet.

res kvote på tre okser, men hvis den sidste angriber, bliver Ataata nødt til at skyde den. Dyret stopper op et par meter fra os og ser ud til at overveje situationen. Ataata tager et par skridt frem mod den, mens han spreder sine arme ud for at se så stor ud som muligt. To skridt og oksen vender rundt og flygter med sin kalv. Mændene vender om og går ned ad bakken for at tjekke for livstegn ved at placere riflens munding på et af dyrets øjne. Hvis dyret reagerer, skyder de igen.

Ataata skærer hovederne af dyrene og lader dem ligge, så blodet kan løbe ud, mens han henter knive og poser, så vi kan begynde parteringen. Vi skal kun grovpartere – skille dyret ad i tilpas store kødklumper, så vi kan transportere det hjem. Aqqalu og Ataata begynder på hver sin okse, mens Anaana og jeg hjælper til. Først brækkes knæled og underben af. Ataata føler efter skindets kvalitet, han løber sine fingre langs underbenet og ind i kødet for at mærke, hvor han skal knække et led af. Derefter rulles dyret om på ryggen. Hovedet placeres som støtte under den ene side og Ataata udfører sit arbejde fra den anden side, så der opstår ligevægt. Pelsen åbnes op med små snit fra benene, der mødes i et langt snit hele vejen fra hals til hale i dyrets bug. Derefter skræbes og flås skindet af kødet hele vejen ned langs siderne. Aftagningen af ‘frakken’, efterlader en tung lugt af moskus, kød, blod og uld – tilbage ligger en klump kød med ben. Som det tredje skæres skulder og køllen af. Derefter åbner Ataata bugen med et langt snit. Med hele hånden begravet i dyrets bug kan Ataata mærke hvor indvoldene løber, og hvor dybt han kan skære kødet uden at ramme dem. På samme måde forsvinder

hans hånd i kødet, når han mærker efter hvor ribbenene skal skæres af. Fangeren kender følelsen af kødets anatomi. Han kan mærke, hvornår en muskel starter og den næste slutter. Han ved hvordan leddene føles og hvordan de sidder sammen, så han kan målrette sit snit. Ataata har før prøvet at instruere mig i at partere. Bevæg leddet og føl med fingrene hvor der er mellemrum og hvornår. Man skal ikke være bange for at få blod på fingrene. For mig er det en lang proces, der kræver ny instruktion ved hvert nyt led og kropsdel. Til sidst lader vi kødet dampe af på sneen, mens vi starter parteringen af det næste dyr. Aqqalu er hurtigst og kan partere en moskusokse på 40 minutter. For resten af os tager det længere. En times tid og det store dyr går fra at græsse med sin flok til at være vores kød, klar til at blive pakket i store plastiksække.

Kødets værdi

Båden ligger lavt i vandet, da vi sejler hjem med vores kød. Det eneste vi har efterladt er nogle skind, kranier og indvolde. Det får ravnene glæde af. En af de ældre mænd i Ittoqqortoormiit var som ung guide for nogle af de mange biologer, der tit kommer til Scoresby Sund for at studere den store biodiversitet. Nogle af disse biologer var kommet for moskusokserne, men nægtede at partere i naturen. De mente det var forurening, havde den ældre

Kødet damper af i sneen.

Kødet er pakket og klar til at blive sejlet hjem.

mand fortalt mig med brølende latter. Det er langt fra en enestående historie om en dansk gæst, der ikke forstår, hvad det vil sige at leve så langt nordpå. Helt fra koloniens tidlige dage har regler for fangst været et stridspunkt mellem den danske stat og lokale fangere. I 1925 – samtidig med at de første beboere flyttede til Ittoqqortoormiit – blev moskusoksen fredet af danskerne, der mente den var udrydningstruet. Forbuddet gjaldt for koloniområdet – altså i en 113 km radius fra kolonibestyrerboligen. Kolonibestyreren kunne vælge at ophæve forbuddet, hvis befolkningen sultede. Men i stedet for at ophæve forbuddet valgte man at uddele bøder i Ittoqqortoormiit, når forældre fangede moskusokser for at skaffe mad til deres sultne børn. Samtidig var flere af de lokale mænd guider for diverse videnskabelige ekspeditioner uden for koloniområdet.

Det berettes, at der her lystigt blev slaget moskusokser til hundefoder; videnskabsmændene havde jo proviant med til sig selv. I dag er mange stadig skeptiske over for kvotesystemet administreret af Departementet for Jagt og Fiskeri, der på uigenemskuelig vis fastsætter, hvor mange fangst dyr der må nedlægges. Det er uklart, hvordan en stigning i en moskuspopulation leder til præcist dén eller dén kvote. Samtidig har de store dyr som moskusoksen en stor økonomisk betydning i et samfund, hvor 70% af maden er noget man selv fanger. At kunne fange sin mad selv er frihed, hører jeg ofte. “Jeg hader penge”, som Ataata ofte har sagt; for ham betyder penge, at han er fanget. Han skal indrette sit liv efter arbejde, hvilket står i kontrast til fangsten. “Det er frihed. Når du er i naturen, er du fri – ingen kan fortælle dig hvad du skal gøre”, forklarede han mig.

At fange sit eget kød, er således ikke bare et spørgsmål om mad, men om at leve frit og være uafhængig af det økonomiske system som danskerne kom med.

Vi er hjemme tidligt på aftenen, trætte ovenpå en hård dag. Jeg er udmattet af at håndtere de store kødklumper og de mange sanseindtryk. Alligevel bruger vi aftenen på at finpartere. Kødet bliver skåret i portionsstørrelser og pakket i fryseposer, hvorpå Anaana skriver hvad indholdet skal bruges til og datoen for fangsten. Imens diskuterer Ataata og Anaana, hvem der skal have hvilke stykker kød. Størstedelen af Anaanas og Ataatas to okser er til dem selv, men en del gives videre til familie og venner. Det er ikke unormalt og mange unge fritidsfangere giver kød til ældre familiemedlemmer, der ikke længere selv kan fange. Dog er fritidsfangerens fordeling af kød markant anderledes fra er-

hvervsfangerens. Når fritidsfangeren deler ud, opsøger hun selv dem, der skal modtage kød, og hun fortæller historier om, hvordan hun nedlagde sin moskusokse, og hvad hun følte og tænkte imens. Modtageren lytter opmærksomt og takker mange gange for kødet. Anaana, der er en ivrig fisker, deler ofte fisk ud til venner og familie. Det foregår gerne med stort postyr til kaffemik, hvor Anaana kombinerer lotteri med *pagga*-traditionen. Når gæsterne fylder stuen, får hun alles opmærksomhed og kaster en håndfuld mønter op i luften. Gæsterne kaster sig efter mønterne og samler alt hvad de kan. Det er en normal grønlandsk tradition ved fejring. Men til forskel fra andre steder, hvor det blot er småmønter eller slik som gæsterne springer efter, sætter Anaana små mærker på mønterne, der svarer til forskellige udskæringer af kødet eller poser med fisk. Såle-

des får hun positioneret sig selv som giver af kød og kan genfortælle historien om fangsten, og modtager rosende ord og anerkendelse fra modtagerne.

Erhvervsfagere, som Anaanas onkel der er en af Ittoqqortoormiits største fangere, spiller en anden rolle i fordelingen af kødet. Når han kommer hjem med *mattak* (hvalspæk), møder familien op i hans hus. Han har ofte været længe væk og kommer hjem med en stor fangst. Han er rolig og stille og kan næsten være svær at hive ét ord ud af. Han sidder midt i sin fangst og skærer kødet i stykker til de fremmødte. Modtagerne kommenterer på størrelsen af fangsten, kvaliteten og siger taknemmelige ord for det modtagede kød. Fangeren leder ikke samtalen og fortæller ikke fangst historier – men svarer, hvis det er nødvendigt.

Marcel Mauss udlægger i klassikeren *Gaven* fænomenet reciprocitet, hvor igennem gavegivning skaber og bekræfter sociale relationer. For erhvervsfangeren kommer modtageren til ham og de sociale relationer, der plejes gennem kødgaver, er primært til familiemedlemmer – det øvrige kød sælges for at få økonomisk kapital til fremtidige fangster. Fritidsfangeren, derimod, kan være mere selektiv i, hvilke sociale relationer, der plejes med kødgaver. Der gives ganske vist også til familiemedlemmer, der ikke selv fanger, men også til venner, og hvis der er meget kød, findes der mere tilfældigt udvalgte modtagere, som i Anaanas lotteri. For både erhvervs- og fritidsfagere gælder det, at reciprociteten til tider gengældes i kødgaver, når en modtager af en kødgave selv har været på fangst. Dog er den egentlige reciprocitet, der også styrker den sociale relation, mere udtalt i den ros, som giveren modtager. Det er bredt anerkendt i Ittoqqortoormiit,

at livet som erhvervsfanger er hårdt både fysisk og økonomisk. Derfor roses erhvervsfangeren for kvaliteten og kvantiteten af hans fangst. Dog stilles der ikke spørgsmålstejn til hans evner, hvis fangsten ikke er god. Det faktum, at man kan overleve som erhvervsfanger, er i sig selv en blåstempling – at kunne overleve i den barske natur og komme hjem med kødgaver og brødføde sin familie er det ultimative frie liv som Ataata sukker efter. Det er dog de færreste, der kan få både fysikken og økonomien til at hænge sammen. Derfor er den ros man modtager for sin kødgave i høj kurs – at have rygtet som en dygtig fanger, der kan *vælge* at være erhvervsfanger er med til at hæve den sociale status i samfundet.

Kødets kapital

Således er fangst altså stadig i høj kurs i Ittoqqortoormiit. Fangstmetoderne har ændret sig, ingen fanger fra kajak mere, og de fleste er ikke længere afhængige af fangsten, da de har kapitalindkomst. Dog er den sociale position det giver at være god fanger stadig afgørende for beboerne. Dét at have evner til at fange og overleve i naturen, er en måde hvorpå man kan opnå social status. Når Anaana deler ud af sin fangst på spektakulære måder, fremhæver hun, at også hun har evner for at fange, selvom hun ikke kan leve af det. Hun stræber således efter at blive tillagt den anerkendelse, erhvervsfangeren modtager. Med en reference til sociologen Pierre Bourdieu kan man forstå den sociale positionering, baseret på fangst som feltens symbolske kapital, hvor kødets værdi ikke blot er økonomisk eller skaber relationer, men også fremhæver fangerens evner, der er afgørende for deres position i samfundet.

Kødgaverne skaber ikke bare relationer, gensidighed og social prestige, men er også grundlaget for debat om kvaliteten og ikke mindst smagen, når kødet tilberedes. Det sker, at man får en sæl, hvor kødet er sejt, eller en moskusokse, der er helt perfekt i smag og tekstur. Moskusokserne i Østgrønland er særligt eftertragtede, da de er mere velsmagende end dem på Vestkysten. Flere fortalte mig, at de ofte sender kød til Vestkysten, fordi kødet, som deres stakkels familiemedlemmer kunne få derovre, smager af blomster. Kødet tager smag af, hvad dyret har spist, og dygtige fangere kan smage i hvilken fjelsø en fisk er fanget, og hvad en moskusokse har græsset. Dette betyder, at man ofte planlægger fangsten efter smagen af kødet. En bestemt fjelsø giver de bedste fisk, og fangerne har deres yndlingsfangststeder. Mine danske smagsløg er ikke så fintfølede. Jeg kan måske mærke forskellen i sejhed på en ung og gammel moskusokse, men jeg har endnu ikke præsteret at smage forskel på fangststed. For fangeren er smagssansen helt central i forhold til at lokalisere, hvilket område dyret er fanget i og altså dermed også hvilke områder, der skal være destination for næste fangsttur. På den måde bringes alle sanserne i spil på hver sit tidspunkt i håndteringen af kødet.

Brugen af sanser i naturen er noget man lærer tidligt i Ittoqqortoormiit. En af mine værtsbrødre fortalte, at han var på sin første hvalfangst, da han var bare 2 måneder gammel. Børnene tages ofte med, når forældrene er ude. De løber og leger, mens mor og far fisker. Men de lærer også naturen at kende. De lærer at forstå, hvor man kan finde fangstedyr, og er også ivrige efter at hjælpe til. Når specielt drengene fylder 12 år, er den mest ønskede fødselsdagsgave en riffel. Denne tidlige involvering i jagten betyder, at børn per automatik kultiverer deres sanser til jagten. Som kulturhistorikeren Constance Classen har fremhævet, handler brugen af sanser ikke bare om at interagere med den fysiske verden, men sansningen er også en måde, hvorpå kulturelle værdier overføres. Når børnene lærer at bruge deres sanser til fangst fra en tidlig alder, lærer de også hvordan man skal interagere med og forstå naturen. Herunder menneskets forhold til dyr – som fangeren af kødet.

Sansen for kød

Moskusjagt og håndteringen af kødet er en sanselig affære. Syn og lugt er de primære sanser i opsporingen af kødet, hørelsen bliver brugt i forbindelse med nedlægningen af kødet, følesansen er afgørende under parteringen af kødet, og smagssansen er vigtig både under indtagelse af kødet – men også i beslutningen om, hvor man ønsker at fange det næste kød. Jeg har i min beskrivelse brugt mine egne manglende færdigheder og sanseindtryk som modstykke til de lokales, for at fremhæve hvordan brugen af sanser er en del af opvæksten i et givent samfund. I Ittoqqortoormiit er børnenes kultivering af sanser i naturen rettet mod fangst og dyr som kød. For individet betyder det, at man som menneske er fanger, og at ens sociale position i samfundet

og sociale relation, er afhængige af ens evne til at skaffe kød. For samfundet repræsenterer kødets centrale rolle også et oprør mod det danske kolonisystem, der opleves som ufrit lønarbejde. Så på trods af samfundets udvikling, der betyder at de færreste lever af at fange, og at de der fanger gør det på andre måder, er kødet stadig omdrejningspunktet for Ittoqqortoormiit.

Forslag til videre læsning

Arke, Pia (2003) *Scoresbysundhistorier: fotografier, kolonisering og kortlægning* – med kartografiske afsnit af Stefan Jonsson. København: Borgens Forlag.

Hovelsrud-Broda, Grete K. (1999). "The Integrative Role of Seals in an East Greenlandic Hunting Village." *Arctic Anthropology* 36 (1/2).

Tejsner, Pelle (2014) "Quota disputes and subsistence whaling in Qeqertarsuaq, Greenland." *Polar Record* 50 (255).

Alle fotos er taget af forfatteren i forbindelse med hendes 4,5 måneder lange feltarbejde i Østgrønland, og er godkendt til brug af de portrætterede.

Om forfatteren

Nina H.S. Lund blev kandidat i antropolog fra Aarhus Universitet i sommeren 2017, med speciale i menneske-dyr forhold og ressourceforvaltning i Grønland. Feltstudiet blev udført med stipendier fra Oticon Fonden, North2North og De Fynske Banker. Efterfølgende har hun arbejdet som antropolog i en dansk kommune i forbindelse med byplanlægning og er på udgivelsestidspunktet på barsel.

Kødkraft

En historie om køddeling fra feltarbejde blandt hadza i Tanzania

Af Thea Skaanes

I kødet ligger de største tabuer i antropologien: man må ikke ligge med sit eget kød (incestforbud), og man må ikke spise sit eget kød (kannibalisme). Navnkundige tænkere i antropologien som Claude Lévi-Strauss og Marshall Sahlins anfører i deres analyser om tabuer, at der er god grund til, at disse opstod. Det kræver markante tiltag, hvis det at kigge indad, at lade sig nære af det, man allerede har, og det, der skabes indenfor gruppen, skal brydes. Tabuer er i den forbindelse nogle af de stærkeste tiltag, vi har. Incest- og kannibalismetabuerne tilskynder til og nødvendiggør udveksling. Vi er ikke nok i os selv, synes disse universelle tabuer at hviske eller banke ind i os. Du skal vende blikket udad, du skal konfrontere og konfronteres af det, der ikke er dig.

Det er det, denne artikel handler om: Med hadza, en gruppe jæger-samlere i Nordtanzania, som case, vil vi se på tabuer, deling af kød og det at møde sin "signifikante anden" for at dele sig selv. Vi lader ideen om incest ligge for nu, men holder fast i kannibalismen og i kødet. Artiklen vil handle om kød som jagtbytte, kød som spise, kød som genstand for deling (sharing), kød som relateret til tabuer og kød med sjæl. Og på en eller anden måde vil det handle om en gruppes aktive modværge mod kannibalisme, at kollektivet kan se sig selv i øjnene og en vedvarende kamp for samfundets fortsatte genskabelse.

Jagt – en ekspertise

Sesamu er hadza og jæger. Han dræber dyr. Jævnligt. Han ved, hvad det vil sige at tage et dyrs liv. Han er ligesom de andre gode jægere ekspert i ordets fulde forstand. Han kan spore kuduene, høre, se og lugte den og læse kuduernes sociale liv. I alle situationer ligger hans bue og pile klar i hånden – eller lige indenfor rækkevidde. Buen, som trækkes med stor kraft, kan sende en pil afsted med uhyggelig fart og præcision. Sesamu læser pilens forløb fra den forlod buen ud fra blodets mængde, farve, og form på pilens forskaft, der ligger tilbage i græsset. Blodet fortæller ham, hvor pilen ramte, hvor dybt den borede sig ind, om pilen traf et organ? Og pilens gift, en i særklas-